

## Správa z práce v tematických skupinách

Pracovná časť podujatia prebiehala formou skupinovej práce v štyroch témach: (1) *Orientácia na zmysel prostredníctvom viery, lásky a nádeje – ako ponúkať priestor pre konanie dobra a sprítomňovať milosrdnú tvár Boha* (dobrovoľníctvo, darcovstvo, mladí, sprevádzanie, formácia a vzdelávanie, osveta), (2) *Domáca starostlivosť – ako sa postarať o svojich blízkych odkázaných na pomoc* (prepojenie sociálnych a zdravotných služieb, komunitné, terénne a ambulantné služby, farské charity, seniori, osamelí, postihnutí, rodiny a osamelí rodičia v núdzi), (3) *Sociálna náuka Cirkvi a jej aplikácia* (identita, charitatívna služba, vzťah cirkvi–samospráva–štát, charitná teológia, aktuálne dokumenty a ich aplikácia) a (4) *Prevencia na prvom mieste – cesty z chudoby a sociálneho vylúčenia* (bezdomovectvo, mladí, rómska pastorácia, práca, bývanie, rodiny a závislosti). Témy 3 a 4 boli pre veľkosť účastníkov rozdelené na dve skupiny.

Úloha facilitátora sa začínala krátkym predstavením metodiky. Predtým, než dostali účastníci priestor na zdieľanie, odporúčalo sa nechať **jednu minútu ticha** (prípadne krátku modlitbu – podľa rozhodnutia facilitátora) na sprítomnenie sa. Následne facilitátor viedol skupinu tak, aby každý dostal priestor na výpoveď, pričom sa udržiaval časový limit **3–5 minút na osobu** v rámci jedného kolečka. Celkový čas práce v skupine bol **dve hodiny**, rozdelené do **troch tematických sekcií** podľa otázok; odporúčaná štruktúra bola približne **30 minút na každú sekciu** a **20–30 minút** na vytvorenie spoločného výstupu.

Po ukončení práce v skupinách nasledoval priestor na zdieľanie v pléne. **Zástupca každej skupiny** prezentoval výstupy svojej skupiny. Následne prebehla facilitácia zo strany **sociálnej sestry Renáty Jamborovej**, ktorá zhrnula celkové výsledky a otvorila posledné kolečko pripomienok a reakcií z publika.

### 1. Čo v danej téme najviac rezonovalo s realitou služby a osobnej skúsenosti

V skupine zameranej na orientáciu na zmysel sa opakovane vracala skúsenosť **krízy identity** a potreby **zázemia v Cirkvi** pre ľudí, ktorí sa cítia vylúčení alebo zranení. Silno zaznievala potreba **formácie mladých** a dôraz na prevenciu pred rozhodnutiami, ktoré môžu mať tragické dôsledky. Účastníci pomenovali význam vedomia vlastných hodnôt a zodpovednosti, ako aj praktické prežívanie triády **viera – nádej – láska** cez sprevádzanie. Služba sa vnímala ako otvorená „cirkev pre všetkých“, no zároveň sa zdôraznilo, že praktická pomoc núdzným potrebuje mať jasné hranice, kultúru supervízie a starostlivosť o psychohygienu pomáhajúcich.

V téme domácej starostlivosti sa ukázala každodenná realita rodín a opatrovateľov, ktorí sa neraz cítia „na všetko sami“. Zazneli skúsenosti so skostnatenými procesmi, nejasnými informáciami a

administratívou, ktorá preťažuje ľudí v náročnej situácii. Ako zásadná sa ukázala potreba **prepojenia zdravotnej a sociálnej služby** a dostupnosti informácií v zrozumiteľnej forme. V skupine sa objavili aj konkrétne príklady dobrej praxe (napr. hodnotenie potrieb priamo v prirodzenom prostredí človeka), ale zároveň aj obavy, či terénne a ambulantné služby dokážu prežiť pri aktuálnych novelách a nastavení financovania. Dôležitou témou bolo doprevádzanie chorých na sklonku života v nemocniciach aj doma a otázka, ako udržať kvalitu starostlivosti a zároveň ľudskosť v systéme, ktorý často nepomáha vtedy, keď ide do tuhého.

V skupinách o Sociálnej náuke Cirkvi rezonovala najmä potreba, aby SNC nebola len „dokumentom“, ale živým rámcom pre rozlišovanie a konanie. Zaznela skúsenosť, že princíp subsidiarity sa u nás uplatňuje s nedostatkami a že SNC nie je vždy dostatočne poznaná ani medzi kňazmi a laikmi. Objavili sa otázky identity: kto sme ako veriaci aj občania a ako prinášať kresťanské hodnoty do spoločnosti v otvorenom dialógu. Viackrát zaznelo, že pri rokovaníach so štátom a samosprávou potrebujeme spoločný zrozumiteľný jazyk, profesionalitu a dôveru – bez toho, aby sme sa vzdali hodnotového ukotvenia. Skupiny tiež pomenovali deficit právnej podpory pre ľudí v núdzi, slabé mapovanie pripravovaných legislatívnych zmien, nedocenenie sociálnych pracovníkov v cirkevných organizáciách a vnútorné napätia v neziskovom sektore spôsobené nespravodlivým financovaním.

V téme prevencie a ciest z chudoby sa zdieľali skúsenosti s tým, že **štát nevytvára dostatočné podmienky** a služby sú dlhodobo podfinancované. Výrazne sa ukázalo, ako sa problémy znásobujú, keď človek žije na ulici: potrebuje intenzívne sprevádzanie, no v praxi sa stáva, že ľudia, ktorí by mali byť v nemocnici, zostávajú v útulkoch bez primeranej zdravotnej podpory. Zaznela aj veľmi zlá situácia rodín – chýbajú zariadenia, ktoré by prijali rodiny s deťmi, rodiny sa rozpadajú, deti zažívajú traumy a stigma sťažuje bývanie. Opakovane sa hovorilo o naučenej bezmocnosti, o potrebe práce ako cesty k dôstojnosti, o podporovanom zamestnávaní a o dôležitosti prevencie pred rozpadom rodín. Okrajovo sa otvorili aj konkrétne smery práce s rómskymi komunitami (misie, internátne školy, príklady dobrej praxe, štipendiá), ako aj význam svojpomocných skupín a zdieľania osobných svedectiev.

## **2. Aké spoločné vzorce a problémy sa opakovali naprieč skupinami**

Naprieč témami sa opakovali štyri spoločné línie. Prvou je **prevencia**: či už v pastoračii a práci s mladými, alebo v domácej starostlivosti a v oblasti chudoby, bolo zrejmé, že najlacnejšia a najľudskejšia pomoc je tá, ktorá prichádza skôr, než sa situácia zmení na krízu. Druhou líniou je **informačná a koordinačná priepastnosť** – ľudia často nevedia, aké služby existujú, pracovníci nemajú jednotný „mapový podklad“ o sieti pomoci a organizácie o sebe navzájom nevedia

dostatočne. Tretím spoločným menovateľom je **preťaženosť systémom a reguláciami**: od nezmyselných štandardov po administratívu, ktorá odčerpáva energiu z priamej práce s človekom. Štvrtou líniou je **starostlivosť o pomáhajúcich** – potreba supervízie, vzdelávania, psychohygieny a tímovej podpory sa objavila takmer v každej skupine.

Opakovane zaznelo, že cirkevné a neziskové organizácie často supľujú úlohy štátu. Zároveň sa v skupinách pomenovala potreba posilniť vnútornú spoluprácu, nekompetiť o zdroje, ale vytvárať partnerstvá a ukazovať dobrú prax. V oblasti SNC sa pridala ešte jedna dôležitá vrstva: bez spoločnej vízie a spoločnej advokačnej stratégie zostáva spolupráca so štátom skôr ad hoc než systémová.

### 3. Najdôležitejšie kroky na najbližších 12 mesiacov

Ako najbližší a realistický krok sa vynorila potreba posilniť **vzdelávanie a formáciu** – od mladých, cez dobrovoľníkov a pracovné tímy až po ľudí odkázaných na pomoc. Skupiny zdôraznili, že pomáhanie má byť profesionálne aj ľudské, hodnotovo ukotvené a zároveň chrániace hranice pomáhajúcich (supervízia, intervizia, psychohygiena).

V domácej starostlivosti sa ako praktická priorita ukázalo vytvoriť **jednotné miesto informácií** – webovú stránku (regionálne alebo centrálnu) so zrozumiteľným prehľadom typov služieb, kontaktov, pomôcok, možností poradenstva a podpory v krízových situáciách vrátane smútkového poradenstva a duchovného rozmeru. Paralelne sa navrhovalo budovať **sieť poradcov** (sociálne, právne, špecializované poradenstvo), posilniť dobrovoľníkov farských charít a cielene komunikovať dostupnú pomoc aj cez katolícke médiá. Zazneli aj návrhy na väčšiu jednotu pri legislatívnej advokácii a na prepojenie s odbornými asociáciami, aby zákony nevznikali „od stola“.

V oblasti Sociálnej náuky Cirkvi sa ako kľúčový krok ukázalo vytvorenie **koordinačných platforiem** na úrovni diecéz/regiónov, ktoré by prepojili cirkevné organizácie, odborníkov a pastoračné štruktúry a dokázali pripraviť spoločnú víziu aj spoločnú advokačnú stratégiu. Zaznel návrh pripraviť praktický **manuál** pre cirkevné organizácie pri rokovaní so štátom a samosprávou, organizovať okrúhle stoly na komunálnej úrovni a posilniť formáciu laikov (napr. členov farských pastoračných rád). Ako dôležité sa ukázalo aj prepojenie so svetom vedy a univerzít.

V téme prevencie a ciest z chudoby sa opakovane vracal dôraz na **sieťovanie** a „vedieť o sebe“ – vrátane návrhu cirkevnej webstránky, ktorá by zviditeľnila služby a uľahčila orientáciu. Medzi prioritami bolo **podporované bývanie s pravidlami**, intenzívne sprevádzanie pri hľadaní bývania a práce, cielená a efektívne využitá finančná podpora, ako aj zdieľanie príkladov dobrej praxe. Na organizačnej úrovni zaznel návrh vytvoriť funkčný tím okolo biskupa pre jednotlivé sociálne oblasti

a nastaviť primeraný systém kontroly a zodpovednosti pri využívaní zdrojov. Skupiny pomenovali aj potrebu znižovať bariéry v oblasti osvojovania detí, rozvíjať špecializované prístupy pre rómske deti a posilniť spoluprácu napríklad so študentmi práva.

Výstupy zo skupín ukázali silnú zhodu v tom, že pomoc má mať zároveň duchovný aj profesionálny rozmer, že prevencia a sprevádzanie sú neoddeliteľné a že najbližší rok si vyžaduje najmä tri konkrétne posuny: lepšiu koordináciu a informovanosť, posilnenú formáciu a starostlivosť o pomáhajúcich, a spoločný hlas pri systémových témach vo vzťahu k štátu a samospráve.

*Pre Fórum kresťanských inštitúcií spracovali: Jozef Žuffa, a sestra Renata Jamborová SSS*